

В. О. Власов,
аспірант кафедри маркетингу,
Донецький державний університет управління

ГОЛОВНІ РИСИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Визначено головні риси, які в комплексі характеризують зміст механізмів управління. Удосконалено теоретичні підходи до визначення структури механізму державного контролю. Уточнено сутність механізму державного контролю за господарською діяльністю. Виявлено чинники, які забезпечують ефективність функціонування механізму державного контролю за господарською діяльністю.

The main features that characterize the content of control mechanisms have been defined. Theoretic approaches to the definition of the state control mechanisms have been improved. The essence of the state control mechanisms for economic activity is specified. The factors that ensure the effective functioning of the state control mechanisms for economic activity have been defined.

Ключові слова: механізми управління, механізм державного контролю, господарська діяльність, об'єкт, суб'єкт, форми та методи контролю, процедура державного контролю.

Key words: control mechanisms, the state control mechanism, economic activity, object, subject, forms and methods of control, state control procedure.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Однією з основних функцій державного управління в сфері господарських відносин є організація і проведення дієвого контролю за дотриманням законодавчих і нормативних актів у процесі здійснення господарської діяльності. Сучасний стан економіки України характеризується наявністю багатьох напрямів господарської діяльності, які потребують ефективного державного регулювання та управління.

За допомогою механізмів державного контролю держава з метою забезпечення інтересів суспільства здійснює активний вплив на розвиток процесів у сфері господарювання. Аналіз процесу формування законодавства щодо здійснення дер-

жавного контролю свідчить про те, що певні формоутворювальні зміни нормативно-правового регулювання цієї діяльності не завжди враховують стратегічні завдання його розвитку [1, с. 129—132; 2, с. 133—134; 3, с. 73—75].

Тому в сучасних соціально-економічних умовах актуальним є вирішення проблеми формування дієвого механізму державного контролю за господарською діяльністю, що зумовлює необхідність дослідження нових теоретичних положень щодо розкриття його змісту та сутності як управлінського процесу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У теоретичних дослідженнях функціонування інституту держав-

ного контролю розглядається як один із засобів здійснення державного впливу на ті чи інші суспільні відносини. Завдяки доробку таких науковців, як О.Ф. Андрійко, С.В. Бардаш, І.А. Білобжецький, Б.М. Біренберг, М.Т. Білуха, Ю.П. Битяк, Ф.Ф. Бутинець, Л.К. Воронова, В.М. Гаращук, В.Г. Горшенев, Н.І. Дорош, О.І. Жадан, Н.Й. Коніщева, М.П. Кучерявенко, В.І. Рохлін, Л.А. Савченко, І.Б. Стефанюк, М.С. Студенікіна, М.Г. Чумаченко, І.Б. Шахов, Є.В. Шоріна, С.О. Шохін та ін., які зробили значний вклад у розвиток теорії державного контролю, розроблено концептуальні підходи до визначення сутності, місця та ролі державного контролю в державному управлінні, наведено класифікацію форм та методів його здійснення.

Разом із тим, незважаючи на наявні теоретичні доробки, здійснення державного контролю на сучасному етапі знаходиться під постійним впливом фрагментарного нормативного регулювання цієї діяльності, яке не завжди є доцільним та системним.

Обґрунтовуючи цю тезу, наведемо приклади. Так, ст. 2 Закону України від 5.07.2007 р. № 877-V "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" [4] з моменту його прийняття зазнала кілька разів змін у частині непоширення дії закону на ті чи інші відносини. Тільки в червні 2010 р. редакція статті змінювалась 2 рази. Послідовно зі сфери дії закону були виключені податковий контроль; контроль за дотриманням порядку проведення розрахунків; контроль за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів; державний нагляд за дотриманням вимог радіаційної безпеки; державний нагляд у сфері телекомунікацій, поштового зв'язку, радіочастотного ресурсу.

Останні зміни відповідно до Закону України від 1.07.2010 р. № 2399-IV "Про внесення змін до Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", в свою чергу, декларують одним з основних принципів державного контролю в сфері господарської діяльності наявність одного органу державного нагляду (контролю) у складі центрального органу виконавчої влади [5].

Іншим прикладом перебудови принципів державного контролю є окремі норми Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України" від 20.05.2010 р. № 2275-VI, яким було доповнено права податкових органів щодо здійснення позачергових податкових перевірок суб'єктів господарювання без попереднього попередження, збільшено строки проведен-

ня перевірок, запроваджено можливість їх зупинення з подальшим поновленням [6]. Важливо підкреслити, що ці зміни запроваджено в той час, коли Кабінетом Міністрів України започатковано процес кодифікації податкового законодавства, тобто прийняття нового закону (податкового кодексу), до якого мають бути включені виправдані практикою норми попередніх актів законодавства.

Таким чином, державне регулювання економіки на сучасному етапі потребує вироблення нових підходів до здійснення державного контролю в сфері господарських відносин, що потребує додаткового теоретичного дослідження сутності механізму державного контролю за господарською діяльністю.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ ПИТАНЬ

У теоретичних дослідженнях більшості вчених та практиків підвищення ефективності державного контролю в різних сферах суспільного життя розглядалось через розробку теоретичних засад його здійснення, упорядкування діяльності контролюючих органів, удосконалення нормативно-правової регламентації тощо. Недосконалість законодавства в сфері державного контролю, яка на практиці безпосередньо впливає на ефективність його здійснення, є відображенням недостатньої розробленості теоретичних питань у частині визначення сутності механізму державного контролю за господарською діяльністю, виходячи із тих завдань, які покликаний вирішувати контроль у державному управлінні. Це викликає необхідність комплексного вивчення механізму державного контролю як цілісної системи, за допомогою якої держава забезпечує вплив на розвиток та функціонування суспільних відносин, що складаються в сфері здійснення господарської діяльності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Виходячи з цього, визначено мету статті, яка полягає у виявленні головних рис, які в комплексі характеризують зміст механізму державного контролю за господарською діяльністю.

Для досягнення поставленої мети визначено та вирішено такі наукові завдання: на основі аналізу існуючих теоретичних підходів визначено головні риси, які визначають зміст механізмів управління; розкрито сутність та основні складові компоненти механізму державного контролю; за допомогою сформованої схеми дістала подальшого розвитку сутність механізму державного контролю за господарською діяльністю; визначено чинники, які забезпечу-

ють ефективність функціонування механізму державного контролю та його розвитку відповідно до потреб державного регулювання.

Об'єктом дослідження виступає процес здійснення державного контролю в сфері господарювання. Предметом дослідження є визначення змісту механізму державного контролю за господарською діяльністю.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Аналіз останніх наукових робіт [7; 8], в яких здійснено систематизацію поглядів провідних вітчизняних та зарубіжних вчених на зміст механізмів управління, дозволяє зробити наступний висновок: теоретичним підґрунтям дослідження їх змісту є положення теорії управління організаційними системами, а в основу формування відповідного термінологічного апарату покладений генезис загальної категорії "механізм управління". При дослідженні численних явищ та процесів, існування та розвитку яких залежить від ефективності того чи іншого засобу керуючого впливу (конкретного механізму), автори виходили з цілей та завдань відповідного наукового направлення, кожне з яких має різні об'єкт, суб'єкт, форми та методи цілеспрямованого впливу, специфіку взаємозв'язків тощо.

На основі аналізу наявних теоретичних робіт автором визначено наступні головні риси, які характеризують зміст механізмів управління.

1. Функціональний сенс механізмів управління полягає в цілеспрямованому впливі керуючого суб'єкта на керований об'єкт з метою досягнення поставлених цілей, засіб забезпечення виконання системою управління покладених на неї функцій та поставлених завдань.

2. Важливою рисою є системний характер механізмів управління, який полягає в синтезі взаємопов'язаних елементів, їх взаємозалежному співіснуванні на основі причинно-наслідкових зв'язків. Відсутність окремої складової робить неможливим функціонування цілісної системи, а від ефективності кожного елемента залежить досконалість всього механізму.

3. Механізми управління характеризуються певною циклічністю дій та послідовністю участі кожного елемента системи в здійсненні цілеспрямованого впливу від вхідного явища через процес до вихідного явища.

4. Істотною рисою змісту ме-

ханізмів управління є наявність внутрішньої організації, яка повинна забезпечувати ефективне функціонування та розвитку механізму управління, підтримання режиму активної взаємодії та тісного взаємозв'язку його складових елементів.

5. Структура механізмів управління передбачає наявність керованого об'єкта, тобто певних суспільних відносин, які потребують управління та безпосередньо зазнають на собі всі наслідки керуючого впливу; керуючого суб'єкта, під яким необхідно розуміти систему органів, що безпосередньо здійснюють управлінські дії відносно відповідного об'єкта; сукупності форм і методів (засобів, заходів, важелів, інструментів) впливу; процесу визначення цілей та постановки завдань; безпосередньо процесу цілеспрямованого впливу.

6. Функціонування механізмів управління врегульовано правовими актами, тобто сукупністю правових норм, що регламентують стан, взаємодію та розвиток структурних елементів механізмів управління, тобто організацію системи органів управління, процеси їх діяльності із застосуванням форм, методів та процедур здійснення управлінського впливу.

7. Комплексний характер механізмів управління, під яким необхідно розуміти сукупність різних за природою механізмів (економічних, мотиваційних, організаційних, політичних, правових тощо).

Сформульовані головні риси механізмів управління в цілому, вони відображають існуючі теоретичні підходи до з'ясування сутності цієї складної управлінської категорії в різних сферах суспільного життя. На цій основі спробуємо виявити характерні особливості функціонування механізму державного контролю за господарською діяльністю, його структуру та наповнення конкретними засобами цілеспрямованого впливу.

В економічній та державно-правовій літературі існують різні підходи до визначення структури різних за призначенням механізмів управління [7; 9, с. 10; 10, с. 21]. Їх аналіз свідчить, що автори виділяють від трьох до п'яти структурних елементів (підсистем), а їх кількість залежить від акцентів на тій чи іншій сфері управління, специфіки проблеми, яка вирішується за допомогою конкретного механізму управління. Необхідно погодитися з тим твердженням, що відмінності в існуючих підходах "...об'яснюються відсуттивем четких критеріїв виділення підсистем і включення в них складових елементів" [9, с. 10]. Тобто уніфікованої структури механізмів управління не вироблено.

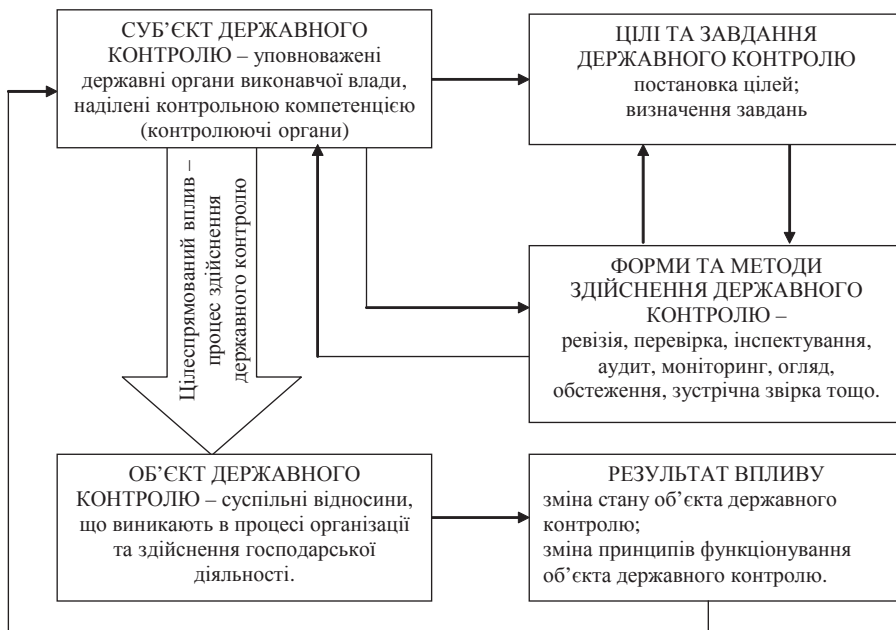

Рис. 1. Схема функціонування механізму державного контролю за господарською діяльністю

Необхідно зазначити, що в теоретичних дослідженнях механізм державного контролю розглядається як важлива складова оптимізації системи державного управління. Автори монографії "Экономические методы управления" виокремлюють у складній системі господарського механізму серед інших підсистем "контрольний механізм", яка забезпечує інформацією щодо стану керованого об'єкта, виконання їм поставлених завдань, правил та нормативів [9, с. 13]. Підвищення ефективності дії підсистеми контрольного механізму розглядається як необхідний інструмент удосконалення всього господарського механізму. В монографії "Социалистический контроль: методы и проблемы" контроль представлений як частина управлінського циклу, як важливий принцип, функція та метод управління, а структуру механізму контролю складає цілісна система органів, кадрів та процесів контролю [10, с. 5, 14, 18, 21].

Аналіз теоретичних напрацювань, в яких розкрито специфіку діяльності здійснення державного контролю, місця та ролі контролю в державному управлінні, з урахуванням визначеної сутності механізмів управління, дозволяє визначити структуру механізму державного контролю за господарською діяльністю. Її утворюють два взаємопов'язаних блоки: блок елементів (об'єкт та суб'єкт державного контролю, форми та методи державного контролю) та блок процесів (система дій органів державного контролю, які здійснюються у відповідності з визначеною законодавством процедурою). В свою чергу, механізм державного контролю є складовою частиною та стадією механізму дер-

жавного управління.

Виходячи з цього, функціонування організаційної структури механізму державного контролю за господарською діяльністю, яка включає зазначені блок елементів та блок процесів, можна схематично відобразити таким чином (рис. 1).

За законодавством України, сутність дії механізму державного контролю ототожнюється з процедурою здійснення державного контролю спеціально уповноваженими органами виконавчої влади з метою забезпечення дотримання законодавства в тій чи іншій сфері суспільних відносин. Але зміст механізму державного контролю не можна зводити виключно до процедурних моментів його здійснення або до конкретних заходів контролю, не враховуючи управлінську сутність існування системи державного контролю в цілому.

Суб'єктом механізму державного контролю за господарською діяльністю є уповноважені державні органи виконавчої влади, наділені контрольною компетенцією (контролюючі органи). Об'єкт механізму державного контролю за господарською діяльністю (об'єкт управлінського впливу) представляє суспільні відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності. Законодавством визначено, що під формами та методами здійснення державного контролю слід розуміти конкретні заходи, які здійснюються контролюючими органами з точки зору оцінки відповідності дійсного стану об'єкта державного контролю поставленим цілям, планам, нормам, управлінським рішенням шляхом проведення ревізій, перевірок, інспектувань, аудиту, моніторингу, ог-

лядів, обстежень, зустрічних звірок тощо.

Будь-який управлінський процес складають певні стадії, які характеризуються наявністю єдиної мети, логічною послідовністю зміни однієї стадії іншою, відносною самостійністю, специфічною цільовою направленістю [11, с. 5]. В загальному плані управлінський цикл включає виявлення проблеми, яка потребує вирішення, аналіз проблеми та підготовку проекту рішення, прийняття рішення, доведення його до виконавців, організація виконання рішення, контроль виконання тощо. Приведені дії та їх послідовність характеризують будь-який управлінський процес. Діяльність щодо здійснення державного контролю є управлінським процесом, якому притаманні всі вищеперелічені стадії.

У контексті розгляду об'єкта даного дослідження визначено дає підстави стверджувати, що процес здійснення державного контролю утворює система дій, які здійснюються у відповідності з визначеною процедурою органами контролю та їх посадовими особами.

Важливим елементом забезпечення ефективності процедури державного контролю є дотримання послідовності виконання певних дій контролюючими органами на кожній його стадії. Нормативно-правовими актами України в різних сферах контрольної діяльності не визначено стадії процедури здійснення державного контролю.

Теоретичними дослідженнями з контролю та ревізії виділено від 3 до 9 стадій. У підручнику "Контроль і ревізія" д.е.н., проф. Б.Ф. Усач виокремлює 9 етапів контрольно-ревізійної діяльності: планування ревізії; підготовка до ревізії; складання завдання (програми) до її проведення; організація роботи на місці; документальна й фактична перевірка; систематизація матеріалів і складання акта, висновків і пропозицій; узгодження і обговорення результатів на підприємстві; затвердження матеріалів; контроль за виконанням прийнятих рішень [12, с. 40].

Аналогічний деталізований поділ ревізійного процесу пропонується навчальним посібником "Контрольно-ревізійна діяльність. Конспект лекцій. Модуль 1 і 2" [13, с. 44]. К.е.н., проф. Л.В. Дікань вважає, що контрольно-ревізійний процес складається з 3-х стадій, кожна з яких представлена кількома етапами [14, с. 157]. Автори монографії "Управленческие процедуры" виділяють 7 послідовних стадій процедури державного контролю: від планування заходів державного контролю до контролю за фактичним виконанням прийнятих рішень

[11, с. 107].

Різні погляди науковців пов'язані з різними підходами до визначення змісту кожної стадії, її наповнення конкретними діями посадових осіб контролюючого органу. З аналізу наведеної літератури доцільно зауважити наступне.

По-перше, недостатньо коректним є виділення в процедурі здійснення державного контролю стадії узгодження і обговорення результатів контролю на підприємстві, оскільки вона є необхідною відносно внутрішньогосподарського контролю, контролю з боку суб'єкта управління. В механізмі державного контролю суб'єкт господарювання не має управлінської підпорядкованості контролюючому органу, а результати державного контролю повинні об'єктивно висвітлювати господарську діяльність з точки зору її відповідності чинному законодавству.

По-друге, не доцільно виокремлювати в окремі стадії, наприклад, планування заходів контролю, підготовку до їх проведення та складання завдання (програми) до їх проведення, оскільки мова йде про певні етапи організаційної стадії. Кожна стадія здійснення державного контролю повинна мати певну завершенисть, результат якої "...є умовою для виникнення та існування наступної стадії..." [15, с. 221]. Так, результатом першої та необхідною умовою для переходу до другої стадії є затвердження програми здійснення заходів державного контролю, видання повідомлення та вручення його суб'єкту господарювання.

Отже, цілісність та результативність процедури державного контролю забезпечується її здійсненням в 3 послідовні стадії, кожна з яких направлена на досягнення загальної мети, має свої завдання та наповнення конкретними діями посадових осіб контролюючого органу.

1. Організаційна стадія. На цій стадії контролюючим органом здійснюється планування дій посадових осіб, визначення мети, затвердження програми та організаційних заходів державного контролю. Результатом організаційної та одночасно необхідною умовою наступної стадії є затвердження програми здійснення заходів державного контролю та видання розпорядчого документу на право їх здійснення.

2. Дослідна стадія. На дослідній стадії органи державного контролю відповідно до затвердженої програми виконують конкретні процедурні заходи, які направлені на отримання інформації щодо діяльності суб'єкта господарювання, із застосуванням відповідних форм та методів державного контролю.

3. Стадія узагальнення та реалізації результатів державного контролю. Її зміст полягає в систематизації результатів державного контролю, складанні акта та прийнятті рішення за ним. Процес державного контролю завершується контролем за виконанням прийнятих рішень, а також вироблених пропозицій та рекомендацій з боку суб'єкта господарської діяльності.

Перелічені стадії послідовно відображають порядок здійснення, вони є необхідними в будь-якій сфері державного контролю. В належності від складу суб'єктів, порядку призначення, обсягів, глибини та способів здійснення, порядку проведення та інших чинників, які визначають види заходів державного контролю, приведені стадії мають конкретну наповненість та властиву їм специфіку.

Невід'ємною складовою функціонування механізмів державного управління є необхідність його належного забезпечення відповідно до поставлених завдань на певному етапі економічного розвитку. В теоретичних дослідженнях увага акцентується на наявності нормативного, правового та інформаційного забезпечення, іноді їх сутність змішується зі змістом класифікованих науковцями політичного, організаційного, правового, соціально-економічного, мотиваційного та інших видів механізму управління.

У контексті розгляду об'єкта даного дослідження мова йде про ті чинники, за допомогою яких державні органи контролю мають здійснювати покладені на них функції та найбільш ефективно впливати на розвиток суспільних відносин, що виникають у процесі організації та здійсненні господарської діяльності. Виходячи зі змісту та структури механізму державного контролю за господарською діяльністю, достатніми умовами ефективного його функціонування є наявність внутрішньої організації, правових регуляторів, відповідної процедури здійснення, джерел та умов отримання інформації (рис. 2).

Організаційне забезпечення є сукупністю конкретних елементів, покликаних організувати внутрішню будову, а також забезпечити ефективну діяльність та взаємодію складових всієї системи механізму державного контролю відповідно до цілей та завдань, визначених державою. Воно передбачає наявність органів державного контролю та суб'єктів господарювання, які в механізмі управління відповідають керуючому суб'єкту та керованому об'єкту, їх цілі, завдання, функції, а також результати їх діяльності.

Правове забезпечення охоплює сукупність правових норм, направ-

лених на забезпечення регламентації діяльності органів державного контролю та суб'єктів господарювання, їх прав та обов'язків, а також безпосередньо процесу здійснення державного контролю. Його слід розглядати як правову основу режиму дії всієї системи та як засіб забезпечення результативного правового впливу на суспільні відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності. Правовими регуляторами виступають закони України, акти президента і уряду, накази міністерств і відомств, локальні акти суб'єктів господарювання, судові рішення та інші нормативно-правові акти.

Процедурне забезпечення передбачає наявність регламентованої процедури здійснення державного контролю за господарською діяльністю із застосуванням визначених законодавством форм та методів. Дотримання встановленої процедури є одним з визначальних чинників при оцінюванні доказової бази та значною мірою впливає на всебічний розгляд результатів державного контролю.

Інформаційне забезпечення включає забезпечення органів державного контролю належною інформацією щодо стану та розвитку суспільних відносин, які виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності, носіями якої є звіти суб'єктів господарювання, результати моніторингу їх діяльності, статистичні дані, засоби масової інформації, скарги юридичних та фізичних осіб, запити та доручення державних та правоохоронних органів тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, в результаті дослідження визначено головні риси, які в комплексі характеризують зміст механізму державного контролю за господарською діяльністю. Наукова новизна отриманих результатів розкривається в таких положеннях:

— уперше на основі систематизації існуючих теоретичних підходів визначено головні риси, які в комплексі характеризують змістовну насиченість механізмів управління, а саме: системний характер механізмів управління; наявність внутрішньої організації та організаційної структури; сутність дії механізмів управління полягає в здійсненні цілеспрямованого впливу керуючого суб'єкта на керований об'єкт за допомогою визначених форм та методів впливу; функціонування механізмів управління передбачає наявність правових норм, які регламентують організацію системи органів управління, процеси їх діяльності, засоби здійснення уп-

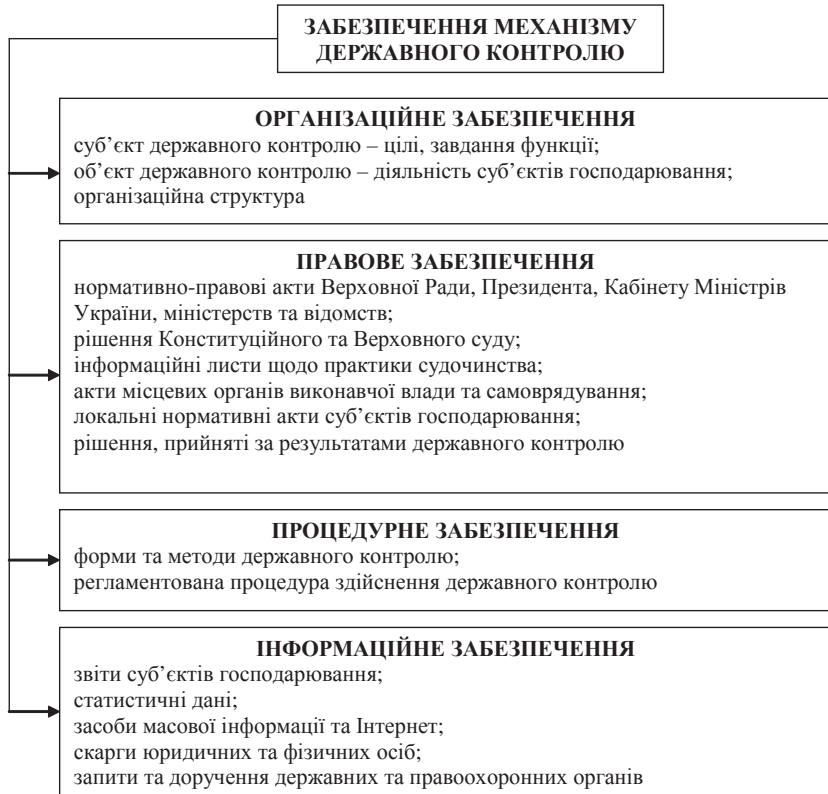

Рис. 2. Види забезпечення механізму державного контролю за господарською діяльністю

равлінського впливу тощо;

— удосконалено теоретичні підходи до визначення структури механізму державного контролю, складовими якої є два взаємопов'язаних блоки — блок елементів (об'єкт, суб'єкт, форми та методи державного контролю) та блок процесів (система дій органів державного контролю, які здійснюються у відповідності з визначеною законодавством процедурою);

— на основі розробленої схеми функціонування організаційної структури дістала подальшого розвитку сутність механізму державного контролю за господарською діяльністю, під якою розуміється здійснення органами контролю цілеспрямованого впливу на функціонування і розвиток суспільних відносин, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності із застосуванням визначених законодавством форм і методів державного контролю;

— виявлено, що ефективність механізму державного контролю зумовлена наявністю належного організаційного, правового, процедурного та інформаційного забезпечення його дії.

ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ

Удосконалення існуючої системи державного контролю в сфері господарювання неможливе без розкриття сутності механізму державного контролю за господарською

діяльністю, розробки та впровадження на цій основі практичних заходів щодо підвищення ефективності його функціонування та подальшого розвитку у відповідності з вимогами часу.

Результати проведеного дослідження сприятимуть гармонізації законодавства в сфері здійснення державного контролю та створенню більш сприятливих умов для діяльності суб'єктів господарювання.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗРОБОК

У подальших розробках планується провести дослідження шляхів удосконалення форм та методів здійснення державного контролю, а також організаційних засад упорядкування діяльності контролюючих органів як окремих складових забезпечення дієвого функціонування механізму державного контролю за господарською діяльністю.

Література:

1. Власов В.О. Пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання / В.О. Власов / Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій: міжнар. наук. конф., Суми, 20-21 лютого 2008 р. — Суми: Сумський обласний ін-т післядипломної педагогічної освіти, 2008. — С. 129—132.

2. Власов В.О. Права та обов'яз-

ки суб'єктів господарювання в процедурі здійснення державного контролю / В.О. Власов // Зб. наук. пр. (Сер. "Державне управління"). — Т. VIII. Вип. 81. — Донецьк: Донецький державний ун-т управління, 2007. — С. 130—146.

3. Коніщева Н.Й. Визначення поняття "державний контроль за господарською діяльністю" / Н.Й. Коніщева, В.О. Власов // Вісник економічної науки України. — 2007. — № 2 (12). — С. 71—78.

4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5.04.2007 р. № 877-V // Офіційний вісник України. — 2007. — № 44. — Ст. 1771. — С. 12—20.

5. Про внесення змін до Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності": Закон України від 1.07.2010 р. № 2399-IV // Голос України. — 2010. — № 137.

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 20.05.2010 р. № 2275-VI // Офіційний вісник України. — 2010. — № 45. — Ст. 1444. — С. 11.

7. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. Федорчак // Демократичне врядування. — Науковий вісник. — 2008. — Вип. 1. — Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf.

8. Шапуров О.О. Формування ефективних механізмів господарювання в ринкових умовах / О.О. Шапуров // Економіка та держава. — 2009. — № 7. — С. 69—72.

9. Экономические методы управления: монографія / Чумаченко Н.Г., Данаїлов Д., Мамутов В.К. и др.; под ред. Н.Г. Чумаченко, Д. Данаїлова. — К.: Наукова думка, 1988. — 295 с.

10. Социалистический контроль: методы и проблемы: монографія / Н.Г. Чумаченко, Б.М. Биренберг, А.А. Шпиг и др.; под ред. Н.Г. Чумаченко. — К.: Наукова думка, 1985. — 253 с.

11. Управленческие процедуры: монографія / Лазарев Б.М., Муксинов И.Ш., Ноздрачев А.Ф. и др. — М.: Наука, 1988. — 272 с.

12. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підруч. / Б.Ф. Усач. — К.: Знання-Прес, 2008. — 263 с.

13. Контрольно-ревізійна діяльність. Конспект лекцій. Модуль 1 і 2: навч. посіб. / Живко З.Б., Франчук В.І., Живко М.О. — К.: Алерта, 2008. — 444 с.

14. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навч. посіб. / Л.В. Дікань. — К.: Знання, 2007. — 327 с.

15. Савченко Л.А. Правові основи фінансового контролю: навч. посіб. / Л.А. Савченко. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 504 с.

Стаття надійшла до редакції 09.08.2010 р.